BIBLIOTHEEK GENT

Cl H.S.

Hist. 2198

Chavdon de la Rochette
Collegii Divio-Godrani Soc. Jesu 1716.
Hist 2198

IAC. GOHORII, DE Vsu & Mysteriis Notarum Liber.

In quo vetusta literarum & numerorum ac diuinorum ex Sibylla nominum ratio explicatur.

PARISIIS,

Cum Priuilegio.

Væneunt in Palatio regio, quà ad Cancellariam itur, atque ad D. Hilarij in ædibus Albreteis apud Vincentium Sertenas. *Oudin.*

1550.

IL est permis à Vincent Sertenas Libraire à Paris faire imprimer & mettre en vente, vn liure recouuré par luy, intitulé De Vsu & Mysteriis notarū. Et defendu à tous Libraires, Imprimeurs, & autres quelz qu'ilz soyent, imprimer ou faire imprimer, ne mettre en vente iceluy liure, iusques à six ans prochainement venants: Et ce sur peine de confiscation desdictz liures, autres que par luy imprimez ou faict imprimer, & d'amende arbitraire, au Roy applicquable. Ainsi qu'il appert & est plus à plein contenu par lettres & priuilege dudict Seigneur, donné à Paris le cinqiesme iour de septembre l'an mil cinq cents cinquante. Signé par le conseil, De hacqueuille, & seellé sur simple queue de cise iaulne.

IACOBVS GOHORIVS

D. Gabrieli Veneurio Ebroicorum præsuli Sal.

ET si me summa tua auctoritas & publicum de tua singulari virtute doctrinaque iudiciũ satis inducere potuisset vt hos ingenij mei fœtus (quãtuli sunt) tibi libens offerrẽ: tua tamen priuatim mihi perspecta benignitas fecit, vt magni mea interesse putarẽ, ocij mei rationem tibi probari. Nam & qui libros dicant nemini, similes iis mihi videntur, qui liberos publicè exponunt, nec parricidis multò iustiores: & qui principibus consecrant, qui vel per occupationes non legunt, vel propter imperitiam non intelligũt, assentationis aut auaritiæ suspicione carere vix possunt. Ad eos verò maximè deferri par est qui

huiusmodi sementem fecerunt, vt fructum metant: quique ventris sustinendi curam gesserunt ne abortum faceret
Plato. vel (quod Socrati olim tributū est) obstetricis instar partum eduxere: multo magis qui patris loco tollendum educā dumque susceperūt. Cùm enim verum sit quod dici solet, hominem homini lupum, hominem homini deum: licebit mihi verè canere
Virgilius. Deus nobis hæc otia fecit.
Nanque erit ille mihi semper deus:
Itaque tanquam de sobole mea nondū ętate firmata, Illius aram
Sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus.

Hoc autē scripti genus alij quàm tibi proprium dicari pręsertim à me nō poterat, cùm sit de ratione notarum ac literaturę, propriā eius muneris quod in epistolis tuis domesticis triennium obiui. Quo tempore ex rerum statu & tua pręstanti eruditione atque facundia in eis cogitationibus noctu diuque totus eram

eram, quę ad publicorum consiliorum administrationem maximè facere videbantur. Hîc enim ad excipiendas pari diligentia & fide Senatus sententias potẽtũque literas veterũ more manus instruitur: hîc ratio quoq; tradita est quâ maximę quęq; res ita scriptis mandari queant, vt nullo discrimine per obsessas ab hostibus vias tutò perferãtur: quaque interceptę illorum furtiuę mutęque literæ interpretationem luculentam recipiant: hac itidem arte cum ad vrbes nostras propter obsidionem aditus non patet, remedium inuentum est magno locorum interuallo cũ obsessis colloquendi. Quę si cui fortè paulò obscurius per scripta videatur: sciat hac in re eorũ me exemplum secutum, qui res huiusmodi (quas nõ intelligi vulgò Reipublicæ interesset) eo stylo sunt cõplexi, vt eas demùm probè notas sibi esse ostenderent, vnde, quando vsus foret, peti possent. Sunt enim ista ex eo genere quòd nostra cõmoda paribus ab hoste incõmo-

dis sæpe turbaret . At si qua in his exl-
lia quisquam forsan existimet:admoni-
tum velim parua esse omnium rerũ vel
maximarum principia,sed quæ si negli-
Fab.Quin ti. gantur,non sit maioribus locus. Quare
in numerorum meditatiõe immortuus
Pythago ras. est philosophorum princeps Pythago-
ras, eumque secutus Plato de viatque
Plato. natura literarum copiosissimè disputa-
uit. Istis verò magnis atque grauibus es
se facilè per me licebit,qui ea temerè cõ
temnent, quæ olim præstanti doctrina
viri ipsique imperatores Romani non
indigna sua cognitione iudicarunt. Sũt
autem hęc instar Sileni Alcibiadis pro-
pè ridicula rerum admirabilium integu
menta, tanquam vilis vestis pulcherri
mæ virginis. At introite,hîc dij sunt,di-
cebat Heraclitus . Nã pars altera huius
Heraclitus tractationis verendum est potius ne in
contrarium periculum incurrat,& ma-
gnitudine laboret sua:quippe quæ diui-
norũ nominum mysteria perstringit va
riasque ex numeris ac literis diuinatio-
nes quas

nes, quas ex adytis sacrosanctę antiquitatis erui perscrutãdo. Eâ sanè spe, vt his velut augustæ sapientiæ elementis, principes doctrinarũ viros ad mysticã illius cognitionem è puteo Democriti edu- Democrit.
cendã excitarẽ. Cuius cũ opinio de minimis rerũ corpusculis parũ fuerit probata in vulgus, me iure ipse consolabor, si hanc meã notarum quasi atomorum scientiã animaduertam placere pauciſsimis. Satis mihi laboris mei constabit ratio, si tibi vni (Mœcenas) vt casta mulier suo viro placęã: Si vt Democritus ille Hippocrati, vt poëta quidã Platoni, vt tibicẽ Antigenidæ magistro: sic ego ad populum frigescens, soli tibi canam & Musis. Hoc verò semel præfatũ velim: nullum prorsus in his scriptis superstitionis genus versari, omniaque à naturę & matheſis ratione pendêre: præsertim quę ad Steganographiã Solis & Lunæ pertinent. Quibus multa ex opticis experimẽtis ac Ferrerij familiaris mei disciplina addere potuiſsem, nisi cognoſ-

Vitellio. sem Vitellionē & Tritemium ea rudē multitudinē latere voluisse, A qua pro his tantis (quæ minima esse iudicabit) aliam mercedem non expecto maiorē laudis & gloriæ, quàm lucri tulit à ab Alexander Alexandro qui milij vel ciceris grana eminus per acus foramē certo iactu trās mittebat, ob hoc modio sui leguminis à rege donatus. At si me qua soles beni gnitate ac fauore prosequetis, spero tan dem studio ac diligentia eò mysticæ hu ius sapientiæ peruenturum, vt me nec laborum meorum, nec te tuę erga me li beralitatis vnquam pœnitat. Bene vā- le. Lutetiæ. 27 Cal. Octob. 1550.

Iacobi Gohorij, de
VSV ET MYSTERIIS
notarum liber.

QVod poëtæ veteres erãt fabulati Irim Thaumãtis filiam, diuinus Plato admirationem primum philosophiæ motum, ardorem & stimulum interpretatur. Magna verò pars admirabilium rerum aut fidem nõ inuenit apud nos, si in sensus non cadunt, aut vulgò ad cœlum manésue referri solet. Etenim imperitia causas rerum paulò abstrusiores (quas ignorat) mauult diuinas existimare, ne eãdem sententia illarum sese & humanitatis expertem iudicet. Quotusquisque Architæ Tarentini columbam ligneam volatilem, Aegyptiorum statuas sponte mobiles & loquaces, Archimedis Syracusij sphærã cœlestis mo *Plato.*

tus æmulam, ac machinas Romanã potentiã eludentes, varia Boëtij automata: quis ex rudi multitudine (vt minora sectemur) scœnobatis seu funãbuli pedes, quis præstigiatoris ludicri manus vi plusquam mortali moueri non credit? Inseratur quoque huic numero manus opus officio linguæ celerius (quod Seneca & Martialis admirantur) Gallus Ausonius eleganter describit.

Ausonius. Euoluo (ait) libros vberes
Instarque densę grandinis
Torrente lingua perstrepo
Et mota parcè dextera
Volat per æquor cæreum
At me loquentem præuenis
Quæ furta corde in intimo
Exercet alet dextera?

Addit attonitus munus hoc diuinum sibi potius quàm artificiosum videri.

Doctrina non hoc præstitit
Nec vlla tam velox manus
Celeripedis compendij.

Hinc

Hinc illa Homeri ilias(vt Solinus scribit) testa nucis inclusa:res profectò incredibilis absque artis notariæ cognitione, cuius statui vsum atque ratione paucis explicare. Est autem dicta notaria à notis: notæ verò signa sunt rei latentis & occultæ, qualis est animi cogitatio. Ea vt præsenti palam fiat,oratione enunciatur,quę secundum munus est post rationem à deo immortali homnibus tributum. At cùm ad longè distantes exiguus vocis sonus perferri non posset, præstanti ingenio viri primùm figuras animalium,arborum, cæterarúmque naturalium rerum excogitarunt,quibus animi motus absentibus etiam explicarent. Hæc Hyeroglyphica nominarunt: de quibus Ori Apollinis libellus ad nostra vsque tempora peruenit. Pulchrum hoc quidem inuentum, sed rude & laborioſum (vt omnia prima) vir diuinus Theut Aegiptius (Platone teste) literarum artificio perpoliuit. Et cuius non artis pa- *Solinus.* *Plato.*

rens est Aegiptus quæ monimenta reperit quibus omnes mandarentur? Nõ enim sunt ô Cicero doctrinarũ inuentrices Athenæ, nõ tãti boni ferax Græcia, cuius alumnus Aristoteles Aegipto omnes libenter acceptas refert & in quam Plato, Pythagoras ac optimi quique discendi gratia commearunt. Ars bellissima sonum volucrem irreuocabilem, stabili cæræ aut cartæ infixisse. Sed cũ celeritas scribendi quibusdam in negotiis summopere necessaria esset, vt in excipiendis oratorũ altercationibus & iudicum sententiis, in dictantium principum epistolis, in priuatis quoq; studiis & negociis: inuenta est notarum ratio, qua elementũ vnum vocabulum totum exprimit.

Aristoteles In metaphisica.

Qua (inquit Ausoni°) multa fãdi copia
Punctis peracta singulis,
Vt vna vox absoluitur.

Primum autem a Tyrone Ciceronis liberto, Eusebio teste, condita est ne patrono ipsi tam occupato falsõ otiosis-

tioſiſsimum opus imponamus. Ita credidit auctor incertus de notis nouiſsimè editus in lucem. Ita Tritemius germanus. quos notæ ipſæ in errorem traxerunt vt inſcriptionem libri notarum quæ erat huiuſmodi. TV. CICER. LIBER. Legerent TVLLII CICERONIS LIBER cum legendū eſſet Turonis Ciceronis liberti, quoniā pro litera Pythagoræ olim v. Latinum vſurpabatur. Purrum ſemper Ennius (vt Cicero refert) nuſquā Pyrhū, vi patefecerūt Phruges, nō Phriges ipſius antiqui declarant libri: nec enim græcā literā adhibebāt. Approbaſſe tamē artem liberti Ciceronem fateor (vt Plutarchus ſcribit) & ea notarios inſtruxiſſe ad orationem Catonis ex ore colligendam. Ab his itaque notis notarij tum dicti fuere, noſtri verò quibus ars iſta comperta nunquam fuit à rerum notis nomen acceperunt: quòd cō tractus teſtamētaque ciuium in cōpendium quoddam cōtrahunt eóque mo- Plutarchus Cicero.

re redigunt in commentarios. Eadem ratione Cicero in philosophiæ præceptis notationem appellauit proprietatis vocabuli summam velut adumbrationem tãquàm nomen id inuolutum contineat quod definitio euoluit atque explicat. Porrò librũ Tyronis vidi beneficio Tillæi cũ accessione Diui Cypriani, qui adiectis religioni nostræ necessariis notis, librum in vsum christianũ traduxit. Ille verò (cui hodie nescio quis Gallorum antiquitatis studio iure concedat) detulerat ad me, vt quod per occupationes facere ipse non poterat, eam notarum infinitatem dispersam prorsus & confusam in aliquem ordinẽ redigerem: quod aggredientem me subita valetudo reuocauit. In eodem fasciculo addiderat Psalteriũ Dauid eiusdem notæ, qualẽ Tritemius reperit Armenicę linguæ inscriptione. Qui enim nullam huius literaturæ suspicionem, ne auditu quidem vnquã conceperat, ignotam figurarum deformitatem in

linguam

linguã a ſua cognitione remotiſsimã, coniectura reiecerat. In hanc autem cupiditatem Tillæus non ſola rei nouitate trahebatur, ſed educendæ ex his tenebris hiſtoriæ noſtræ ſtudio, quibus permultas veteréſque Regum priſcorũ leges aliáque incorrupta rerum a Francis geſtarum documenta ſepulta & demerſa comperit. At Tritemius ipſe autor eſt, Pharamũdum, Clodium comatum alioſque Francorum Reges ſuas quenque notas habuiſſe. Ex quo Tyronianæ notationis cognitio parũ prodeſſet: locus enĩ foret diuinatrici ignotæ literaturæ interpretationi, paucis hodie perſpectæ. Vt autem ad inſtitutum reuertamur: Tritemius in Polygraphię præfatione ita de hac re ſcriptitauit: Marcus Tullius Cicero facundus orator, ingenio vſus & arte phraſeos minutias commutauit in ſigna & thelematis ſui Philergiam ſiue characterem pro vſitata phraſi locauit. Tanra verò in hac ipſa nouitatis vſus eſt copia, vt

Io. Tritemius.

rebus penè cunctis mundi satis esse pos set eius inuentio. His autem misteriorũ prænuntiatoribus artis institutio mirãdam contulit agilitatem vt præter naturam omnium solidis vtantur gressibus pedũ & non per minutias vel momenta, sed gradibus integris bonæ magistri subseruiãt voluntati. Quorũ rex tutissimè vti potest obsequio quanuis non sine magno labore, manifestáque bacuceorum suspicione. Hæc tanquàm enigmata in claue eiusdem libri ita explanat. Librum scripsit notarum Cicero ad filium in modum scilicet dictionarij, vbi secundum ordinem ponũtur primò characteres siue notæ, postea dictiones per eosdem characteres designatæ; ita quòd dictio quæuis per notam sibi significatur præpositam. Tanta verò est notarum cum dictionibus sibi subiectis copia, vt omnino sufficiãt ad Latinè de omnibus scribẽdum. Iam cum propter Tillæi absentiã, Tyronis liber non sit in promptu, ex Tritemio exemplum,

exemplum aliquot notarum proponã, ex quibus facile de reliquis erit iudiciũ. Mirari enim licet figurarum varietatẽ simúlque damnare tantam cum verbis quæ exprimunt disſimilitudinẽ, vt immenſum laborem ad reminiſcendum relinquant. At ſi Tritemius paulò diligentius ad has notas attendiſſet, ſtatuiſſet in exemplum alio ordine, cùm quæ eiuſdem ſunt originis à nota vna principe variè deducantur, vt probus à quo probitas, probabilis, deinde improbus, improbitas: poſteà approbat &c.

approbat

comprobat,

improbus

probus,

probitas

improbitas,

probabilis

reprobat.

modus

modulus,

modeſtus

immodeſtus,

modicus

immodicus,

commodus

incommodus,

accommodat,

in modum

admodum

quēadmodū,

epiſtola

litera

literæ,

ſyllaba

tempus

per tempus

per idem tempus,

temporalis

extemporalis,

homo.

Tranſtulit alias Tyronis notas Tritemius in ſignificationem ſimplicium literarum, quas hîc in integrum à me reſtitutas aſcripſi.

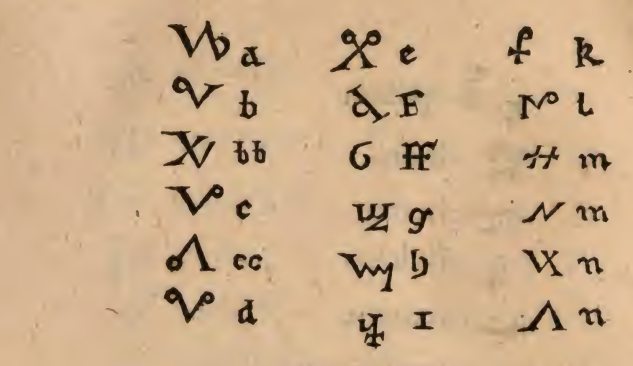

Ars enim nulla simul inuenta fuit & perfecta : faciléque est aliorum scriptis aliquid

aliquid addere. Quare non deterruit ſcriptorem de notis(quiſquis eſt) nomẽ Ciceronis & Cypriani, quin manum ſtylo admoueret, traderétque facilioris literaturæ rationem. Quem quidem Aegidio Bordino doctiſsimo viro debe mus: licet ieiunum & aridũ, vtilem tamen atque fructuoſum. Eſt enim tantum velut index quidam rei ab eo ſcriptore tribus libris copioſius explicatæ. Memoriam enim (inquit Tritemius) poſtulat Ciceronianus ſcribendi modus maximam, & laborem legendi penitus ingentem, vbi quilibet character aut dictionem ſignificat integram, aut ſyllabam vltimam ſiue partem orationis aliquam ad compoſitionem totius idoneam. Hęc ille: qui tam multa de iis notis locutus, verũtamen earum vſum vix verbo quidem attigit, ſed ad principum ſecretiores epiſtolas voluit tranſferre, tãquã in hoſtiũ manus is quoque liber incidere nequeat, cuius ope tenebras illas diſcutiant. Porrò nouus iſte

notator hoc vltra Tyronem præstitit, vt literam cuiusque vocabuli primorē seruaremus, non autem alienâ prorsus, vt ille, forma vteretur. Probus enim p P inciperet, & bus finē apice proprio delinearet. Itaque vt artem breuiter & obscurè ab hoc ipso notatam, in cognitionem & vsum traham, hæc habeto. Principio lexicon tibi constituas quacunque in lingua voles: Lexicon (inquam) syllabarum tātum extremarum, quæ additæ literæ primæ vocabuli totum facilè in memoriam reducent: Inuentum autem est scriptoris huius polygraphi, vt omnes omniū verborum fines viginti figuris cōprehendat, quas ab I, litera variè inflectit. I, enim litera (autore Alberto Durero) velut recta linea, fundamentum est cōpositionis omniū notarū atque literarū. Sic probus p notabitur, sic probat p sic probitas p sic probabilis p sic probare p vno quoque sibi pro arbitrio fingente notas extremorum. Mediæ autem syl-

labę

labę omittuntur, & coniecturæ legentis relinquuntur, quam facillimam esse experimẽto cognoscet. Scrupus tamen hic incidit cùm diuersa duo vocabula, ab eadem litera oriuntur, & similiter desinunt, vt si P, simplici probitas scripseris. Si ergo sese offerret pietas, qua notatione poterit à probitas, vel parcitas, petas, paucitas distingui? Repertum est remedium huic malo, à vario situ puncti seu lineæ accessoriæ, quã in vertice apicem nominauimus: Situs enim sunt nouem, supra notam, vt P, infra vt P, ante verò & post notam triplex, vt P P P Post, similiter, vt P' P P, nonus situs est transfixionis, vt P. simplex autem est superior atque inferior tantùm: quia nulla ferè est notarum supra infráque latitudo, quæ trium locorum spacium euidens præbere possit. Itaque in lexico p tribues (si ita videatur) probitas vocabulo p parcitas - p paucitas &c. neque vlla occurret tibi confusio. At cùm hæc similitudo numerum loco-

rum excedit, ſubueniet primoris notæ varia conſtitutio, vt pro P, ⊽, ɗ, pro.c. ɔ ᴗ ᴖ, &c. Hæc ſi fortè ſatis non faciunt, ad nouas & inuiſas notas, tãquam extremam anchoram, confugiendum cenſeo. quarum vſus apud Tyronem tã creber & frequens nimiam lectori ſcriptoríque difficultatem parit: vt in vocabulo probus p p p T Hæc pauca ſi tecum diu multúmque perpendas, intelliges ad perfectam notandi rationem nihil deeſſe, quæ ex compendio authoris incerti vix ſuſpicione colligi poteſt. At cuipiam forſan dubium eſſe poſsit, nihílne ad hunc vſum conferant notæ illæ antiquæ (de quibus extat adhuc Valerij Probi libellus) multis ſeculis ante notariam vſitatę, nempe in ſenatuſconſultis, numiſmatis, in tropheorum arcuúmque triumphalium, theatrorũ, cæterorúmque publicorum operũ inſcriptionibus: vt S C, Senatuſconſultum. S P Q R, Senatus Populúſque Romanus. C O S. i i i. Conſul tertium. De

quibus

quibus mea opinio est paucissimas in tanto numero notas proprias reperiri, quas ego in notando libenter vsurparē, quemadmodum & quæ vsu iam trita sunt apud nos syllabarum compendia, ꝓ pro, ꝑ per, ꝯ con, ꝰ us, ꝟ vir, &c. Cū breuia & vsitata sint, nec mediocrē lucem distinctionis afferant, non erunt meo cōsilio negligenda. De iis Probum ipsum præfantem audiamus: Est etiam (inquit) circa perscribēdas vel paucioribus literis perstringendas voces studium necessarium, quod partim pro voluntate cuiusque fit, partim vsu publico & obseruatione communi. Nam apud veteres cùm vsus notarum nullus esset, ad scribendi facultatem maximè in senatu qui aderant in scribendo, vt celeriter comprehenderent, quędam verba atque nomina ex cōmuni sensu primis literis notabant, & singulæ literæ quid significabant in prōptu erat, quod nominibus, prenominibus, legibus publicis, pontificúmque monumentis, iú-

Valerius Probus de scripturis antiquis.

risque ciuilis libris etiam nunc manet. Ad quas notationes publicas accedit etiam studiosorum voluntas, vt vnusquisque familiares sibi notas pro voluntate signaret. quas comprehendere infinitum est. Publicæ sanè tenendæ sunt, quæ in monumentis plurimis & historiarum libris sacrisque publicis reperiuntur. Ex his approbo quę sunt huiusmodi, A p̄ p̄ appellat, AAA. FF. ære, argento, auro. flato, ferundo vel feriundo, D M. diis manibus, M E magister equitum, H iii. M N sestertia tria millia nūmûm. Quæ verò communes sunt notæ, reiiciendas prorsus censeo: vt F F F. æquè enim significāt, fortè, fortuna, fatum: &, ferro, flamma, fame: &, flauius, filius, fecit. vt D D D, datus, decreto, decurionum: vel, dono, dedit, dicauit, &c. quæ tamen in operibus publicis ex re ipsa sui coniecturam facile præbent: in scripto perspicacissimum quemque fallerent. Quale a-
Cicero. pud Ciceronem est illud quoque Crassi in Memmium, quem comediſſe narrabat

rabat lacertũ Largij, cùm esset cum eo Tarracinæ de amicula rixatus. Ibi in omnibus parietibus inscriptas fuisse literas, tria L L L, duo M M. Cùm quæreret id quid esset, senem illi quẽdam oppidanum dixisse: Lacerat lacertũ Largij mordax Memmius. Ficta enim fuit ab illo tota hæc falsa narratio, nec publicis scripturis inseri à Probo debuit, qui arbitrarias & priuatas cõmemoraturũ se negauit. Lõgiorem hæc ars disputationẽ postulare non videtur ob claritatem, nec alia commendatione indigere ob vsus illius fructum vberrimum. Itaque fuit Romæ in pretio, quo tempore tùm imperij gloria, tùm rerum optimarum studia omnia floruerunt. Magni fecit Seneca, admirati sunt Martialis atque Ausonius, Titus ipse imperator adeò est ea delectatus, vt cum amanuensibus per lusum certauerit, Plinius secũdus vt notarios secum assiduos duxerit: nec mihi videtur vlla humani ingenij inuẽtio tã in publicis q̃ priuatis mune- *Titus Imp.*

ribus maioris esse momẽti. Qua si forẽses, maximè actuarij vterẽtur (vtãtur autem aliqua & sua necesse est) multò certiori fide iudiciorũ acta constarent: cùm perita manus quantacunque vocis humanæ volubilitatem scribendi celeritate cõsequeretur, imò comitaretur. Qua arte destituti longissimas causidicorum orationes præcipiti plerunque lingua effunditas ex ore dicẽtium excipere & in scriptis redigere nullo modo possent: quod si summam rerum colligant, periculum est ne quando firmamentum causæ prætermittãt. Non est silẽtio prętereundum hoc artis notariæ nomine vel notoriæ, quasi inter angustiores sacerdotes Apollinis artem mysteriorum plenam versari, qua paucis diebus omnium diuinarum humanarũque rerum scientiam consequantur. Sub theurgia seu diuina magia (inquit Cornelius Agrippa) continentur ars Almadel, Notoria, & Paulina: quæ quidem manat ab Apollineo furore. Is autem arte quadam

Agrippa de vanitate

dam elicitur(inquit)pauciſsimis cogni ta,taliter informando,exornando,& illuſtrando fidelem & purum hominis animum,vt ex ignorātię tenebris repente ad ſapientiæ lumen euehatur. Quippe humanus animus (authore Apuleio) præſertim ſimplex & purus ſacrorum quorundā auocamento ac delinimento ſoporari & externari poteſt ad præſentium obliuionem: ita vt remota corporis memoria, in naturam ſuam diuinam redactus lumine illuſtretur, & furore affletur ęthereo. Parcāt mihi quęſo,ſi aliquem deſidero ex tot magiæ illius ſacroſanctæ diſcipulis, qui tantillo tempore vniuerſum doctrinarū orbem ſit cognitione complexus: quos omnes ad Plinium tam perniciosæ vanitatis vindicem mitto: niſi fortè reſpōdeant eiuſmodi furores cum vi oraculorum delphica iandudum euanuiſſe. Veriſimilius mihi videtur de arte quadā id perhiberi,quæ ſit tanquam ars reliquarum artium: ſicut hominis manum dicit Ga-

Agrippa de occulta phil.

Apuleius.

Galenus.

lenus instrumentum instrumentorum: quæ quidem summa rerum genera colligat, collecta definiat, rursus definita partiatur. sic à capite deducens ad calcē: deinde cuique rei suum locum, cuique loco suam notam attribuat: media sub summis, infima sub mediis rite atque ordine collocet. Quo sanè ꝓcliuior multò est rerum maximarum comprehēsio coniunctis intelligendi ac reminiscendi artibus. Hoc in genere feliciter versatus

Raymūdus Lullius.

esset Raymūdus Lullius in arbore scientiæ, in arte magna & breui, si subtilitatis laudem eloquentiæ splendore adæquasset. Cuius tamē ex ludo Faber Stapulensis, Io. Reuchlinus, Cornelius Agrippa, clarissima nostri seculi lumina, cōplurēsque alij tāquam ex equo Troiano heroës prodierunt. Hoc genus expeditum docendi nostra quoque ætate

Iulius Camillus.

Iulius quidam Camillus in eloquentiæ disciplina tētauit, extructo adfabrè Regi Francisco amphiteatro ligneo: in cuius partibus miro ordine condebat velut

lut copiæ quoddam cornu, quod promere promptum esset ad de quacũque re proposita ornatè copioséque dicendum. At non inficior inter magicos libros aliquem in manus meas incidisse artis notoriæ titulo, qui solẽni obsecrationum ritu à septem Planetis totidem artium (quas liberales vocant) parique dierum numero perfectam & absolutam cognitionem pollicereturr. Sed (vt Marsilius Ficinus quæ de vita cælitus haurienda per sacrificia, imagines, & annulos scripserat, in epistolis tandem suis interpretatur) non tam sunt hæc præcepta credentis vel sperantis, quàm optantis vota. Artem enim habitum animi rectè statuit Aristoteles, qui longo vsu cõparetur, nõ subito influxu instillet in mentem. In hãc tamen sententiã magis inclino, vt ad eam Cabalæ partẽ referatur, quã notariacõ vocant: nempe de Hebraicis literarũ & numerorum notis, sub quibus credunt summa mysteria latere. Iam (vt eò redeamus vnde su-

Marsilius Ficinus.

Aristoteles

mus digreſsi) compẽdium ſcribendi diſcendíque paucis hucuſque perſtrinximus: reſtat alium antiquum vſum notarũ perſequi, qui maximis quibuſque imperij rebus perſcribendis, priuatíſque nonnunquam negotiis adhibebatur.

Terentius. Multi enim ſunt, quibus (vt Terẽti° ait)
Tantum eſt otij à re ſua,
Aliena vt curẽt, quę nihil ad ſe attinẽt.
Multi humanitatis expertes, ac vitæ cõmunis ignari, qui literas alienas intercipiunt, palãque proferunt. Quod quid

Cicero. aliud eſt (ait Cicero) quàm tollere è vita vitę ſocietatem? tollere amicorũ colloquia abſentiũ? quàm multa loca ſolẽt eſſe in epiſtolis, quæ prolata ſi ſint, inepta eſſe videantur? quàm multa ſeria, neque tamen vllo modo diuulganda? Notarũ in hunc vſum Iulius Cęſar pri-

Suetonius. mus author fuit. In cuius vita Suetonius, Extant eius (inquit) ad Ciceronẽ, item ad familiares domeſticis de rebus epiſtolæ: in quibus ſi qua occultiùs perferenda erant, per notas ſcripſit: hoc eſt,

ſic ſtructo

fic ſtructo literarum ordine, vt nullum verbū effici poſſet. Quæ ſi quis inueſtigare ac perſequi volet, quartā elemētorū literā D pro A, & perinde reliquas commutet. Id Aulus Gellius cōfirmat: In epiſtolis (inquit) Cæſaris inueniūtur literæ ſingulariæ ſine coagmentis, ex quibus nulla verba coaleſcunt. Eam rationem occultè ſcribendi nō ad literam tantum quartam, ſed ad tertiam quandoque & reliquas pertinuiſſe Tritemius oſtendit hoc modo: Legimus (inquit) cō plures veterum ſapientes philoſophos, reges, & principes olim varios atque multiplices excogitauiſſe modos, quib⁹ nunciis ſuis ad loca remotiora mittendis tuto committerent arcana conſilij & quicquid myſterij credēdum occurriſſet: quò fierent in perferendis idonei, atque ab omni prauorū incurſione ſecuri: ne vel ſimplicitas Cabaliſticorum denudaret myſterium, vel Bacuceorum innata curioſitas apoſtolicis rebus inferret detrimētum. Magnus Romanorum

Aulus Gellius.

Cæſar Auguſtus tenebroſo cupiens in arduis vti nunciorum miniſterio, ſpiramina vocis concœptæ mutauit ex lucidis in opaca: quorum barbariem votis renitentẽ metatheſeos orchemate, pulchra inuentione ad nutum conuenientem effecit. Et iſte receptiuus & quaſi perpetuus ordo thelemati nihilominus & temporis rationi ſubiectus, quãquam nuncios ab incurſione Bacuceorum cõſeruet in via ſecuros: ſui tamen regulàtas non cuſtodient metas, intuentes faciet omnes de ſuſpicione rei ſollicitos. Vides hîc virum bonum in hiſtoriæ lapſum errorem, quo Ciceronem pro Tyrone, nunc Auguſtum pro Iulio nominauit, quanquam nõ ignoro illum quoque (vt Suetonius refert) cùm per notã ſcriberet b pro a, c pro b, ac deinceps eadem ratione ſequentes literas poſuiſſe: pro x autem duplex aa. In claue libri ſic ſe ipſe exponit: Pręmonemus lectorẽ ne ſoli occultè ſcribẽdi modos edidiſſe videamur, plures olim tyrãnos & prin-

pes

cipes, Pharamundū, Clodium Crinitū, Carolum magnū, Mathiā Vngariæ regem, sed primū omnium Augustum eo artificio vsum fuisse: qui quidē vt secretè ac tutò scriberet quod volebat, alphabeti literas varia transpositione mutauit: ita vt poneret B pro A, C pro B, & sic consequenter de singulis. Et quò scriptura magis tortuosa maneret secretior, pro suo arbitrio literas dispositit in latum & lōgum, ad quamlibet ordinis, numeri, & loci distantiam. Verùm licet nemo queat mysterium arcanum latēs sub trāspositione literarum facilè intellectu cōprehendere: facit tamen eos hęc scriptura, in quorū peruenerit manus, de latibulo rei introclusæ suspicaces. Tabulas metatheseos rectas & auersas, ex quibus infinita possunt alphabeta deduci, in vsum principum legatis diuersarū prouinciarum distribuēda, ex Tritemii polygraphia petendas relinquo. modò in trāscursu admonuero cōtrariū prorsus arti notariæ illius inuētum esse, quę

verba pro literis cõstituit, cùm literas illa pro verbis. Opus certè lõgum & scribenti æquè ac legenti laboriosum. At quid facias? alia via tutas principum literas facere nõ possis, si simplicibus Arabicis notis scribis, quas vulgo Cefrasvocamus, à Cefer Hebræo vocabulo, id est liber, quòd scribũtur literis numeros significãtibus: si autẽ inusitatis figuris, illius arbitrariæ inter duos literaturę tertius interpres esse potest: sicut egomet sępius multis testibus factitaui. Quæ solertia in abstrusis artibus est necessaria, quarum mysteria ferè inuolucris nouæ scriptionis cælãtur: qualem in magia & chæmia ostendit Tritemius, quæ duæ cùm à procis (vt ait) plurimis appetãtur: virginitatis tamen sunt inuiolatæ. Sola autem cognitio tabularum & orchematum omnis transpositionis literarũ obscuritatem patefacit. Vnde ipsorum elementorum varietate & superfluorum commixtione, denique notæ interdum alicuius pro nomine toto substitutione remedium

Cefer.

remedium huic periculo inuentum est. Sed nisi ita scriptæ erũt literæ vt ab omnibus intelligi videãtur, tuas tamen cogitationes intactas contineant, nunquã effugere possunt hostiles manus, quibus viæ fortè obsessæ tenentur. Cõdenda ergò est historia Tritemij more, characterе vsitato, quam qui deprehendet notissimã sibi arbitretur, cum certè nihil sit notũ minus. Nam æqualium bacillorum exemplo Archimedis compositio & longę strictæque chartę inuolutio suspitionem hanc nõ adimit, & tria inuisibilium literarũ genera. Dermaticum, Hyphasmaticum, Alleoticum, nota esse possunt quamplurimis: quorum tertium ab illo obscurè traditũ est. Eius (inquit) scriptura fit cũ charta vel sine, nemilua & cala, cum rapho, cũ lapolce. Scribuntur item literæ ac variis modis absconduntur & locis, vt sub race tabulata, sub rofi rila cubior, in leopi, in necoflas, in cercali, locubat, ĩ ratera, in lispilia. hæc sic intellige ex vario situ syl-

labarum fieri scripturã alumine, lacte, camphora, cępe. Cæsari autẽ & tegi sub cæra sub orbiculari non rosi sed losi, id est filo, in pileo, flacone, calice, baculo, terra, denique in humanis pilis: de quibus apud Au. Gellium plena est narratio. Verùm admoneo quę alumine scribũtur, aquę humorem: quæ sale ammoniaco, aut cæparum succo, ignis calorẽ expetere vt legi queãt. Huiꝰ generis est præposterè scribendi illud Arnaldi Villanouani, Azoc cum engi omnia perficit, id est caos cum igne: Atque aliud Tritemij, lector mitis vale, id est sitim leua, aliáque in magicis ac chęmicis ꝑpè infinita. Sed quæ parem inuento Tritemiano vtilitatem cõfert, laborem autem longè minorem. Concisę est chartę subtilitas, quam scriptorẽ & lectorem similẽ habere oportet, eique in qua scribitur imponere, vt ea dẽmũ in sulcum seu lacunam cadãt, quę occulta esse cupimus. Adde huic facilẽ viam & ab omni suspicione alienam, quam Tritemius his verbis

Gellius.

his verbis cęlauit: Fuerunt qui accidentiis visibilibus minuta discernerẽt, quorum prudẽtia nox vertebatur in diem, & sine bubonum ministerio lux splendebat in tenebris. hãc verò ego vnam ex omnibus vsui meo propriam dicaui. Est & alia occultè scribẽdi ratio (autho re Beda Saxone) ex numerorum notis: *Beda Saxo*
si causa (inquit) secretior exigat, iii, j, xx. xix, v, i, vii, si scribas, cautè agendũ mones. c, enĩ tertia litera est: à, prima, &c. sed Græcorũ literis facilius discì simul, atq; agi qui nõ: vt latini, paucis iisdẽque geminatis elementis suos numeros solẽt exprimere: verùm toto alphabeti sui charactere in numerorũ figuras expenso, tres qui supersunt numeros notis singulis depingunt, eundem penè numeri figurandi quàm scribendi alphabeti ordinem sequentes, hoc modo:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
α	β	γ	δ	ε	ϛ	ζ	η	θ
10	20	30	40	50	60	70	80	90
ι	κ	λ	μ	ν	ξ	ο	π	ϟ
100	200	300	400	500	600	700	800	900
ρ	σ	τ	υ	φ	χ	ψ	ω	ϡ

Habẽt Hebræi ſuos quoque(ad quorum imitationem Græcos veriſimile eſt ſuas literas reduxiſſe) vnde in Pſalmis Latinis Dauid negat ſe literaturam tenere.i. bonorum numerum quę deus in illum contulit. Numeros hîc non aſcripſiſſem , niſi paulò pòſt ad grauiorem vſum depromendi forẽt. Subtilior multò eſt ex hoc quoque genere geſticulatoria loquendi ratio per numerarias digitorum notas antiqua valdè & à ſolo Beda ab obliuionis interitu ſeruata: Cùm dicis(inquit)vnum, minimum in læua digitum inflectẽs in medium palmę artum infiges. Cùm dicis duo, ſecũdum

Notaria loquendo ratio.

Beda.

dum à minimo flexum ibidē impones. Cùm dicis tria, tertium similiter adflectes. Cùm dicis quatuor, ibidem minimum leuabis. Cùm dicis quinque, secūdum à minimo similiter eriges. Cùm dicis sex, tertium nihilominus eleuabis, medico dumtaxat solo, qui medicus appellatur, in medium palmæ fixo. Cùm dicis septem, minimum solum cæteris interim leuatis, super palmæ radicē pones. Iuxta quod cùm dicis octo, medicū. Cùm dicis nouem, impudicū è regione compones. Cùm dicis decē, vnguem indicis in medio figes artu pollicis. Cùm dicis viginti, summitatem pollicis inter medios indicis & impudici artus immittes. Cùm dicis triginta, vngues indicis & pollicis blando coniunges amplexu. Cùm dicis quadraginta, interiora pollicis lateri vel dorso indicis superduces, ambobus dumtaxat erectis. Cùm dicis quinquaginta, pollicem exteriori artui instar r literę curuatum ad palmam, inclinabis. Cùm dicis sexaginta, pollicem

vt ſupra curuatum indice circumflexò diligenter à fronte præcinges. Cùm dicis ſeptuaginta, indicem vt ſuprà circũflexum pollice immiſſo ſuperimplebis, vngue illius dumtaxat erecta trans medium indicis artũ. Cùm dicis octoginta, indicem vt ſuprà circumflexum pollice in longum tenſo implebis, vngue videlicet illius in medium indicis artũ infixa. Cùm dicis nonaginta, indicis inflexi vngulã radici pollicis infiges. Hactenus in læua. Centum verò in dextra, quemadmodum decem in læua facies. Ducenta in dextra, quemadmodum viginti in læua: Trecẽta in dextra, quemadmodum triginta in læua. Eodem modo & cætera vſque ad nongenta. Item mille in dextra, quemadmodum vnum in læua: duo millia in dextra, quemadmodũ duo in læua. Tria millia in dextra, quemadmodum tria in læua, &c. vſque ad nouem millia. Porrò decẽ millia cùm dicis, læuam medio pectori ſupinã appones, digitis tantum ad collum erectis

ctis. Viginti milia cùm dicis, eandē pectori expassam latè superpones. Trigin ta milia cùm dicis, eadē prona, sed erecta, pollicem cartilagine medij pectoris immittes. Quadraginta milia cùm dicis, eandem in vmbilico erectam supinabis. Quinquaginta milia cùm dicis, eiusdem pronæ, sed erectæ pollicē vmbilico impones. Sexaginta milia cùm dicis, eadem prona fœmur læuū desuper comprehendes. Septuaginta milia cùm dicis, eādem supinam femori superpones. Octoginta milia cùm dicis, eādem pronam fœmori suppones. Nonaginta milia cùm dicis, eadem lumbos apprehendes, pollice ad inguina verso. At verò centum milia, ducenta milia &c. vsque ad nongenta milia, eodem quo diximus in dextra corporis parte cōplebis. Decies autem cētena milia cùm dicis, ambas sibi manus insertis inuicem digitis implicabis. Hac ratione Plinius scribit Ianum à rege Numa dicatum digitis ita figuratis stetisse, vt trecētorum

Ars notaria loquēdi. Plinius.

sexaginta quinque dierum nota per significationem anni, temporis & æui, se deum indicaret. Sic Martianus Capella de Arithmetica: Digiti verò virginis recursantes, & quadam incomprehensæ mobilitatis scaturigine vermiculati: quæ mox ingressa septingentos decem & septem numeros, complicatis digitis Iouem salutabunda surrexit. Tum philosophia vt Tritonidem propter astabat, quid numero tali Arithmetica intulisset exquirit. Cui Pallas, Proprio (inquit) Iouem nomine salutauit. Ioānes Picus dux Mirādulæ ea disputatione qua Romæ nōgentas propositiones de reconditis abstrusisque rebus aduersus omnes omnium gentium philosophos magno totius Europæ concursu asseruit, quēdam hac ipsum Dactilologia aggressum, solisque digitis argumētatum eodem sermonis more confutauit. Non ignorauit quidem Io. Tritemius, sed enucleare in polygraphia noluit, & Stenographiæ suæ reseruauit.

Martianus Capella.

I. Picus.

Tritemius.

Beda

Beda (inquit) in libello de inuentis antiquorum multa descripsit artificia, quibus iter mysteriis lucidum fecerunt opacum. Ipse artologiam primus memoriæ posteritatis commendauit, & dactilologiam inuenit. Omnis verò hæc digitaria oratio in eo consistit, vt cùm literis exprimere quicquã volumus, eos numeros articulando promamius, qui literæ cuique sunt destinati.

Hoc artificio in confessu & cõuiuio alter alteri suas cogitationes reliquis insciis potest enunciare: quod si Paris ille Troianus scisset, commodiore vsus esset amoris sui ad Helenam interprete quàm Ouidiano: *Ouidius.*

Orbe quoque in mensæ legi sub nomine nostro
Quod deducta mero litera fecit, amo.

Fuit autem sua olim quoque Latinis literaria numeratio à Probo memorata: sed (vt Beda iam dicebat) manca & mutila, inepto per I monalem supplemento: perfecta pòst à Tritemio & ad exẽ-

plum Græcæ atque Hebrææ redacta, qua non minus commodè nobis quàm illis sua vti licet. Porrò succedit notariæ loquendi arti ars memoriæ, quæ in notis similiter cõsistit: cui quoniã locasunt pro cæris, imagines pro literis: à Cicerone dicta est germana literaturæ: quæ cùm sit custos & thesaurus quasi quidã artium reliquarum, perspicuũ est quanti sit à nobis æstimanda. Nam quanuis illa sine naturali nulla sit, id est si cerebri posterior pars aut præ siccitate adeò obduruerit, vt tanquam in adamãte insculpi nihil queat: aut adeò humescat, vt in ea nemo magis q̃ (vt ait Catullus) In vento & rapida scribere possit aqua: Certè mediocrem naturæ vim permultum arte iuuari in cõfesso est: quæ si cui sit exímia atque illustris, ad eámque accesserit (vt ait Cicero) ratio quædã confirmatióque doctrinæ, tum illud nescio quid pręclarũ ac singulare solet existere Seneca enim, Mithridates, Cyrus, L. Scipio, Fabius Maximus, Lucullus, aliique complu-

Ars notaria memoriæ.

Cicero.

Catullus.

Cicero.

complures huius artis ope fecerũt, quæ omnes homines in ſummam admirationem trahèrent, Seneca autem (vt de ſe ipſe fatetur) duo milia nominum recitata, quo ordine erant dicta, referebat: & ab his qui ad audiendum communem præceptorem conuenerant, ſingulos verſus à ſingulis datos (cùm plures quàm ducenti efficerentur) ab vltimo incipiens vſque ad primum reddebat. Ego verò ex pauco vſu in Panegyrico Pictauenſium theologorum & publica iuris ciuilis diſputatione artis commoditatem expertus ſum quàm maximam: cùm memoria (authore Quintiliano) ſicut cæteræ res excolendo plurimum augeatur. Nec tot tantíque viri Græci & Latini, Simonides Inuentor, Metrodorus, Sceptius, Cicero, Quintilianus, Lullius, Petrarcha, Rauennas, Buſtius Romberch, huius artis præcepta literis mandauiſſent, niſi magnum quoddam ſtudiorum adiumentũ in ea eſſe ſenſiſſent. A cuius ampliori

Seneca.

tractatione eorum scripta me reuocant: dicam tamen præter peruulgatam eius institutionem, maximam vim mihi videri in P. Poccenti Montenouani accessione: nempe in vsu alphabeti organici atque animati, in perpetua imaginũ omniũ actione & motu: eũque inter oẽs breuissimis præceptis hãc exercitationẽ optimè instruxisse: qua duce Cosmographia vniuersa, prolixæ principũ genealogiæ, in medicina simplicium rerũ infinitas in Astrologia stellarũ numerus, in iurisprudentia capita legum, cæteraque memoria certa constantique comprehendi possunt, in quibus naturæ solius vires profectò fatiscerent. Iuuabit hîc postremò inserere notarum organicarum insigne artificium, quo solo licet obsessos ab hoste de nostro consilio facere certiores. Tritemius Diapyramata appellauit, cuius discipulus Agrippa more magico scripturam esse dixit in circulo Lunæ, quoniam tantum in nocturnis tenebris legi potest, longo loquentium

Notaria locutio è volde disianti loco.

quentium seu scribentium ab vibe interuallo: fit autem quinque facibus accensis certo spacio constitutis, singulis literas quatuor significātibus, primam, sublatis: secundam, motis in dextram partem: tertiam, in læuam: quartam, depressis. Quod Vallo in re militari satis implicatè & obscurè nunc vna face nūc duabus factitauit. *Vallo.*

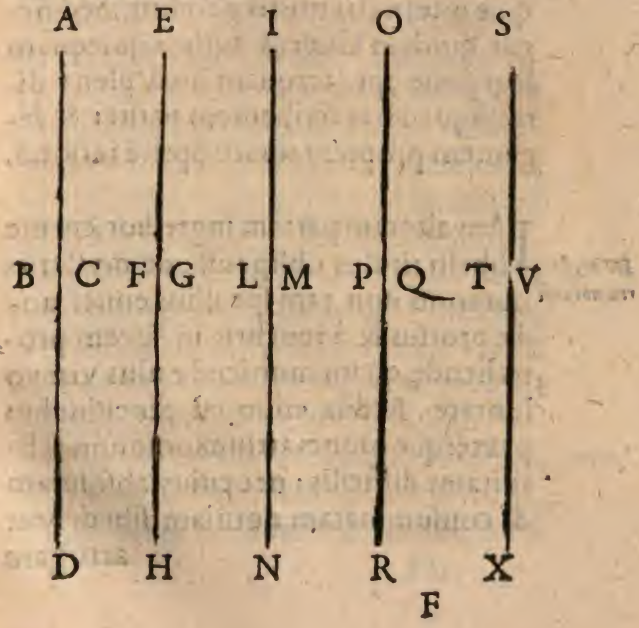

Nec ignoro Agrippam ipsum videri hoc tacitè ad geometricam subtilitatẽ referre: cuius ratio (quam non explicat) fortè talis esse posset, vt speculum planũ quàm maximum edito loco ad perpendiculum suspendatur, aliúdque manu tenetur, cuius facies nec recta prorsus nec supina spectet illud quod est supernè collocatum. Sic enim ea videbis etiã quæ interiectis muris gerentur. Sed negat quidam Græcus author quicquam legi posse, præterquàm lunâ plena directáque inter scribentem pariter & legentem propter radiorũ opticã rationẽ.

De mysteriis notarũ.

IAm alteram partem ingredior, cui me libelli titulus obligauit, de mysteriis notarum non tam spe illius enucleandæ prorsus & à tenebris in lucem protrahendę, quàm muniendæ aliis viæ voluntate. Ardua enim est proculdubio prætérque omnes artium omnium subtilitates difficilis: nec cuius absolutam & consummatam notitiam sibi debeat

arrogare

arrogare, nisi qui doctrinarum omnium circulum scientia sit & cognitione complexus. Sed par est (vt ait Cicero) omnes omnia experiri, qui res magnas & magnopere expetendas concupiscunt: qui si, quod tanto studio affectant, facultate consequi nequeant, certè animi præclara tentantis laude non carebunt. Sũt igitur in Aegyptiis, Hebræis, Græcis, Latinisq; sacrosanctę vetustatis monumẽtis plura occulta mysteria: quę nisi propius inspicienti & acuenti quodam modo intelligentiam, facilè patere non solent: ita fabulis, ænigmatis, parabolis, antiqui philosophi & poetæ sapientiam à profanæ multitudinis sensu remouerunt, iis demum in adyta augusti templi admissis, qui animi cultu & meditationis industria quasi sacris eorum essent initiati. At vulgò ab his qui totos sese literis abdiderũt, legũtur libri, libri (inquã) & cortices non reputantibus. Plauti cõsilio eum qui velit edere nucleum, nucem frãgere oportere. Hìc subit ani-

Cicero.

Plautus.

mum peracerba recordatio prǽmaturi
Picus. Pici illius interitus, qui mihi videbatur inter tot prǽstantes ingenio atque eruditione sui seculi viros solus eruendis mysticę sapientię thesauris animũ adiecisse, cùm mors pulchrum illum conatum in medio quasi cursu nimis violenter abrupit. Atque (vt ordiamur à maximis) cui tandem mortalium non est Si-
Varro. byllę nomẽ auditũ? hanc (ait Varro) nõ solùm ceciniſſe quæ dum viueret prodeſſent hominibus, ſed etiam quæ cum periiſſet ipſa, & id etiã ignotiſsimis quoq; hominibus, ad cuius libros tot annis pòst publicè ſolemus redire, cũ deſideramus quid faciẽdũ ſit nobis ex aliquo portẽto. In illa ſcribit Plinius diuinitatẽ & quandam cęlitum ſocietatem fuiſſe. Prętereo lubens de numero earũ & gente varias incertaſque adhuc contentiones: ſi plures fuere: ſit ſaltẽ princeps Cumana Vergilio, Erythrea Cõſtantino, cuius dicuntur hodie extare & à Seba-
Caſtellio. ſtiano Caſtellione reuocati tãquã ab in-

feris libri. In his ergo Deum Nohe loquentem audiamus:

Εννέα γράμματ' ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, Sibylla.
νόει με.
Αἱ ἶρεις αἱ πρῶται, δύο γράμματ' ἔχουσιν ἑκάστη.
Αἱ λοιπαὶ δὲ τὰ λοιπὰ κεῖνται ἄφωνα τῶ πέντε
Τῶ παντὸς δ' ἀριθμῶ ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς ὀκτώ
Καὶ τρεῖς τρεὶς δεκάδες, σὺν τοῖς ἑπτὰ. γνῶς δὲ τίς εἰμι.
Οὐκ ἀμύητος ἔσῃ τὴς παρ' ἐμοὶ σοφίης,

Latinè ab eo sic expressos paulúmque claudicantes, hoc modo restituimus:

Sunt elementa nouem mihi, sum tetrasyllabus: en me
Percipe quæque trium primarum syllaba constat
Duntaxat binis elementis: cætera restãt
In reliquis: quorum sunt non vocalia quinque.
Totius numeri bis sunt hecatontades octo,
Et ter treis decades cũ septẽ, Si scierisme,
Ignarus sophiæ non potes esse meæ.
Quid maius potest hominibus, quàm

diuinam ſapientiam polliceri? Quid facilius, quàm ex ſerie & diſcrimine literarum & ſumma numerorum, qui illarum notis ſignificãtur? Quis ſanę mentis cæteris ſtudiis abiectis, non deinceps omnem aciem ad hoc diuinum nomen conſequendum conuerteret? Cùm enim nomen, rerum naturas diſcernendi docendique ſit inſtrumentum diuinum, in Ideæ diuinę cognitionẽ deducet. Quod Plato venerandum multo magis quam delubra ſanxit: Socrates reuerentiam ſibi eſſe erga illud affirmat omni humana formidine grauiorem. At nonnullos audio diu multúmque dei varia nomina in digitos miſiſſe (Caſtellione ignorantiam ſuam ingenuè confeſſo) reperiſſe verò quod cum literarum ratione conſentiret, diſcreparet à numero: Id, verbum Græcum eſt ab Hermete, Lullio, & Arabum officina (qui telluris viſcera ſtudioſè perſcrutati ſunt) in magia naturali vſurpatum: Calid Iudæus canem maſculũ Coraſenin per metathe-

ſim

sim appellauit, Virgilius ex Sibylla per ethimologiam in fatali Ramo: quem nec viribus vllis. Virgilius.

Vicere, nec duro poteris cõuellere ferro

Quod ad numerum attinet, aiunt illi locum hunc in Sibylla esse corruptum, certo iudicio nouissimi versus pẽtametri in opere heroicorum vniuerso. At diuinum illud nomen non est, nisi Martis victorias præferre dicas, aut Hermetis esse cui Aegyptij diuinos honores tribuere: magnam tamen immutationem fieri necesse est antequàm illi, numeri Sibyllini conueniant. Sed libera sit cuique sua diuinatio, palma (vt Terentius ait) in medio posita est, laus publica. Addam tamen ex poëticis fabulis Musas esse nouem literarum præsides, Iouis filias & Mnemosines, vt his nouẽ elementis diuinum nomẽ memoriæ æternæ consecretur: Numerum porrò nouem non absque mysterio triadem sacram triplicare. Magnum quoque aliud in paribus notis mysterium Sibylla pa-

tefecit, cui tota hactenus gens Iudæorũ inueniendo laborauit. Meſsiæ enim nomen tantis votis expectati his literis & numeris detexit:

Sibylla. Δὴ τότε καὶ μεγάλοιο θεοῦ παῖς ἀνθρώποισιν
Ἥξει σαρκοφόρος, θνητοῖς ὁμοιούμενος ἐν γῆ,
Τέσσαρα φωνήεντα φερεί. τὰ δ' ἄφωνα ὃν αὐτῷ
Δισσῶν ἀγγέλλων ἀριθμὸν δόλον ἐξονομήνω
Οκτὼ δὲ μονάδας, τόσσας δεκάδας ἐπὶ τούτοις,
Ἡδ' ἑκατονταδας ὀκτὼ, ἀπιστοκόροις ἀνθρώ-
ποις
Οὔνομα δηδώσει.

Caſtellio. Latina ſic facta à Caſtellione:
Tunc ad mortales veniet mortalibus
ipſis
In terris ſimilis, natus patris oĩpotentis,
Corpore veſtitus, vocales quatuor autẽ
Fert, nõ vocaleéſq; duas binũ geniorũ.
Sed quę ſit numeri totius ſũma docebo:
Namque octo monadas, totidem deca-
das ſuper iſta
Atq; Hecatontadas octo infidis ſignifi-
Humanis nomen.

Hodie nemo dubitat nomẽ ἰησοῦς hic ſigni-

cõstat significatum, quod vocalibus literis quatuor & consonantibus duabus, quæ in lingua Græca efficiunt 8 8 8. In quo mirari licet excellens in his tribus notis mysteriũ: quę tres cùm sint, vna est tamen 8 vnius terníque dei index. Vnde Hilarius simplicem ogdoadem & ogdoadis decadem ait sacramentũ triadis cõtinere. Erat quoque hic locus depravatus, sed facile restitutus ab interprete. Cuius à veteribꝰ Christianorum Pythagoreis huiusmodi mysterium explicatum fuit. Iesus hanc habet inenarrabilem geneſim: à matre vniuersorũ, id est primi quaternionis in filię locũ processit secundus quaternio, & facta est ogdoas, ex qua processit decas, sic factũ xviij Decas itaque adiuncta ogdoadi & decuplam faciens octogies decies, id est octingẽtorum numerũ fecit, vt sit vniuersus literarum numerus ab ogdoade in decadem progrediẽs D, ccc. lxxxviij. pariat, quod est Iesus. In quo cæleſtis Iesu geneſis latet. Quapropter alphabetũ *Hilarius.* *ex Irenæo.*

Græcorũ habet monadas viij. decadas viij. hecatontadas viij. numerũ illum significans, id est Iesum omnibus numeris absolutum. Ideoque α & ω nominatum, quoniam omnia ad eius genesim concurrerunt. Prius autem quàm huius nominis. vj. literarũ insigne appareret, mortales in ignorantia magna fuisse. Quod carne amictum est, vt in eorum sensum descenderet, eiúsque postea cognitio discussio fuit tenebrarũ, viaque ad vitam & veritatem. Præter hæc duo diuina nomina multa sunt alia ĩ iisdem Sibyllæ scriptis simili literarum numerorúmque velo occultata. Alia quoque in eis latet scribendi solertia (vt Cicero ait) quæ ἀκροστιχὶς dicitur, cùm deinceps ex primis versus literis aliquid cõnectitur, vt in quibusdam Ennianis. Atqui in Sibyllinis ex primo versu sentẽtiæ primis literis illius sentẽtiæ carmen omne prętexitur. Nos verò in nostris vnum demum proferre possumus: ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΕΙΣΤΟΣ ΘΕΥ ΥΙΟΣ ΣΩΤΗΡ ΣΤΑΥΡΟΣ, id est Iesus Christus

Cicero.

dei

dei filius, seruator, crux. Hoc genere acrosticho libenter vsus est Plautus in co mediarum prologis ad earum nomina edenda. Alij plura sunt complexi tanto maiore futilitate, quãta subtilitate. Porrò hodierni Sibyllæ libri quanquã mihi mirabiliter scripti videantur, maius tamen quiddam de veteribus illis maiores nostri opinione concipiendum vel suspicandum nobis reliquerunt. Nec temerè fortè de illorũ fide dubitauerim, cùm multa ab ea scripta olim memorẽtur, quæ in his fragmentis non apparẽt. Et cur hæc potius pauca ad nos tantóque interuallo redierunt, quàm toti vigintiquatuor libri quot scripsisse illam Suidas author est, Caldæa, vt refert ex multis Eugubinus, fuit cur ergo Græcè cecinit, cùm lingua illa & vetustior & quodammodo sanctior inter Magos habeatur, vnaque ex omnibus diuinitus hominibus data credatur: si Græcorum rationem præcipuam habere voluit? At illorum minima mentio: Latinè potius

Plautus.

Suidas.

Eugubinus

scribere oportuerat, cùm potissimum de Imperio Romano ageret, & Romæ oraculum suum constitutum & stabilitum iri præsentiret. Hei quàm vacillant priscorum de illa testimonia! Phœbas erat (ait Constantinus) & anguis custos, supra tripodas, Intráque cortinas responsa dabat. Parum ista diuinatio cum nostra religione consentiens. Deuecti sunt (inquit ille) è Babylonia libri eius Romam. Liuius illam in Italiã venisse scribit. Plinius ad Tarquinium regẽ libros detulisse, Aul. Gellius precio recusato sex exussisse, tres reliquos tanti vendidisse, quãti omnes antè fecisset. Nec de rege ipso constans fama est Priscus an Superbus fuerit. Præterea vniuersum poëma (authore Cicerone) ἀκροστιχὶς cõstabat: vnius modo edere exemplum licet. Itaque haud temere D. Augustus cùm in pontificatu suo fatidicos libros cremauit, solos (inquit Suetonius) Sibyllinos retinuit, hos quoque delectu habito condiditque duobus foculis auratis sub

Constantinus.

Plinius.

Gellius.

Suetonius.

palatini

palatini Apollinis casi. Postea Tiberij temporibus relatum fuit (teste Tacito) ad patres à Quintiliano tribuno plebis, de libro Sibyllę, quem Caninius Gallus quindecimuir recipi inter cæteros eiusdem vatis & ea de re Senatusconsultum postulauerat. Quo per discessionem facto, misit literas Cæsar, modicè tribunũ increpãs ignarum antiqui moris ob iuuẽtam: Gallo exprobrabat quòd scientiæ cæremoniarúmque vetus antistes (incerto authore) ante sententiã collegij non (vt assolet) lecto per magistros ęstimatóque carmine apud infrequentem Senatum egisset. Simul commonefecit, quia multa vana sub nomine celebri vulgabantur, sanxisse Augustum, quem intra diem ad Prætorem vrbanum deferrentur, neque priuatim habere liceret: quod à maioribus quoque decretũ erat post exustum sociali bello Capitolium, quæsitis Samo, Ilio, Erythris, per Africam etiam ac Siciliam & Italicas colonias carminibus Sibyllæ (vna seu plu- Cor. Tacitus.

res fuere) datóque sacerdotibus negotio, quantum humana ope potuissent vera discernere. Igitur tũc quoque notioni quindecimuirũ is liber subiicitur. Vides hic vides permulta vagari vana sub celebri nomine, de numero non satis consensisse, magnum iudicium adhibendum in veris falsisque discernendis. Quanti enim intererat reipublicæ scripta falsa non esse, quorum consilio reges aut recipi deberent, aut in regnum reduci, religiones suscipi reiicive, denique maximæ quæque res imperij administrari. Nempe illud quanti, rogo, erat momẽti, quod Cicero de Sibyllinis scribit? Nuper eorum interpres falsa quædã hominum fama in senatu dicturus putabatur, eum quem reuera regem habebamus, appellandum quoque esse regẽ, si salui esse vellemus. Quam vaticinationem de Christo Eugubinus rectè interpretatur: sed quẽadmodum sacri vates in Dauide, Iona, Salomone, atque alus regibus futura de illo cecinerunt: ita

Cicero.

Sibylla,

Sibylla, quam inter Prophetas recipit Lactãtius, de C. Iulio Cæsare sentiebat, qui post Põpeium deuictum re ipsa regnabat. Regium aũt nomen obtinere à Romanis nõ poterat, illis post exactos à Iu. Bruto reges supra cętera maximè odiosum. Itaque quo die de eo acturus in senatu timebatur, in illum coniuratum fuit, ex qua cęde noua bella ciuilia, triũuiratus, proscriptiones, totus orbis terrarum sursum deorsum bellis agitatus. Quod Cęsarem quoque ipsum solitum (ait Suetonius) ferunt dicere, non tam sua quàm Reipublicæ itereſſe vti saluus esset, se iampridem potentiæ gloriæque abundè adeptum: rempublicam si quid sibi eueniret, neque quietam fore & ali quanto deteriore cõditione ciuilia bella subituram. Vnde Iudæi hunc Messiæ sui typum suspicati, inter exteras gẽtes præcipuè sunt lamentati: adeò vt noctibus continuis soli bustũ frequentarent. Quod autẽ cõtrà affert Eugubinus de Cæsare Sibyllinos versus intelligi ne- *Lactantius* *Suetonius.*

quiuisse: Ciceronẽq; post eiꝰ cędẽ libros de diuinatione scripsisse, ex Suetonio facilè iudicatur. Proximo (inquit) Senatu percrebruit fama L. Cottam quindecimuirum sententiam dicturum: vt quoniam libris fatalibus cõtineretur Parthos nisi à rege non posse vinci, Cæsar rex appellaretur. Itaque ad imperij Romani constitutionem Cæsar à Sibylla intelligebatur, sub quo mysterium regis cælestis latebat, quem (vt re vera regẽ habemus) sic nominare debemus: si salui esse volumus: Pontium Pilatum Tiberii imperatoris procuratorẽ secuti in ea sententia, Ergo rex es tu. At hæc quoque fatalis de rege clausula in nouis Sibyllæ versibus non extat, cùm ante Christi aduentum commodum esset locum sortita: quinetiam alia multa mihi fidem abrogant. Liceat itidem duo illa patris & filij nomina à nobis paulò antè tractata, ad incudem reuocare. Ait Sibylla hæc, diuinum nomẽ esse nouem literarum: quis nescit quãta sit in tetragrammaton

maton omniũ gentium ſeculorúmque conſenſio. Aegyptij Theut nominant: Perſæ, Syre vel Cyre: Magi, Orſi, vnde Oromaſis: Græci, Theos: Arabes, Alla: Machomet, Abdi: Latini Deus. In quibus iuuat contemplari ſimilitudinẽ Aegyptij, Græci, Latiníque nominis, ſcilicet metuentibus Græcis virtutẽ verbi ſacri violare, ſi literas illius prẽcipuas immutaſſent (vt Origenes contra Celſum cẽſuit) quos Romani velut ſimiæ ſunt ĩſecuti. Ego ſum (Deus ipſe ait) qui ſum. Quod Rabbi Nehumias ad Antonium conſulem probat aliud quàm Hebraicũ Iehona eſſe non poſſe, cùm hoc (quantum opis eſt humanæ) eſſentiam Dei ſignificet, reliqua ex effectis poſteriorib⁹ deducta ſint. Cuius opinioni Reuchlinus in Cabala & verbo mirifico aſcribit ſuam: Ego verò Latinã Iouis appellationem indico quamproximè ad il lam accedere, quam recto caſu ſic veteres non Iupiter efferebant, vt in verſu duodecim magnorum deorum,

Origenes.

Nehumias.

Reuchlinus

Veſta, Ceres, Ioui? Neptun°, Vulcanus, Trāſeamus ad nomē ſecūdū ΙΗΣΥΣ, quod Irenæo aduerſus Valentinū cōfutandū relinquam. Falſum cōmentum eorum & inſtabile figmentum, quod per numeros aliquādo, & per ſyllabas nominum, aliquando per ſyllabarum literas, & per numeros qui ſecundum Græcos in literis continentur, tentant inferre probationes. Ieſus autem nomen alterius linguæ ad Græcorum numerū trāſferentes, aliquando quidem Epiſemon eſſe dicunt, ſex habens literas, aliquādo autem plenitudinem, ogdoada Decc. lxxxviij. numerum habēs. Græcum autem nomen eius, quod eſt Sōter, id eſt ſeruator, quia non conuenit figmento eorum nec ſecūdum numerum nec ſecundum literas, tacuerunt. Hæc autem in nullo communicant pleromati eorū, Hebræum nomen cùm ſit, par erat ad eorum numeros literas illius accōmodari, quæ quidem tum vetuſtate tum auguſta quadam ſanctitate cæteris facilè

linguarum elementis antecellunt. Hæc sunt prẽter cętera quę fidem multorum ab his carminibus suspenderunt ac cohibuerunt (quę Sibyllæ hodie ascribuntur) iudicãtium illa ex Lactantij, Augustini, atque aliorum centonibus esse cõsuta, aut has numerationes mysticas ingeniosè interiectas fuisse. Surgit ex aduerso è D. Ioannis Apocalypsi nomen Antichristi diuino huic cõtrariũ: quod in pari obscuritatis latebra delitescit. Hîc sapientia est. Qui habet (ait) intellectum, computet numerum bestię: numer⁹ enim hominis est, & numerus eius 666. Agnoscis per eandem senarij notam multiplicationẽ denarij atque centenarij: eadem enim nota est arithmetica 6. in 666. antichristi sicut 8 in 888. Iesu Christi. Quod quidã duobus sunt verbis interpretati: vno ex regione dorice nuncupata, altero ex quarta virtute quaternionis, à quò (Irenæo teste) veteres Christianorũ Pythagorei genesim prodiisse dicunt, eius qui in terris extitit

Ioannes in Apocap.

Irenaus.

Iesu. Omitto similes ex numeris Dionysij, Hilarij, atque Tertulliani diuinationes, quæ altissimæ sunt contemplationis. Vereor enim Socratis exemplo, de diuinis rebus prolixius disputare. Numeri porrò cùm extra calculum trahũtur, veræ sunt notæ, quibus Pythagoras aliique sanctiores philosophi ad rerum maximarum adumbrationem vsi sunt perlibenter. Quos Tritemius ille in alphabetorũ Polygraphiæ infinitate in itatum sese profitetur, magiæque mysteria omnia tum naturalis tum cælestis sub numerorũ simplicitate texisse. Inest (inquit) sapienti mens sana in corpore bene morigerato, quæ desiderio sublimioris intelligentiæ sursum acta, cùm per similitudinem binarij à ternario redierit in vnitatem, deinceps iam facilè ad denariũ consurget. Samius ille philosoph° discipulos monuit nõ esse quaternarij obliuiscendũ: In quo prima numerãdi perfectio cõprehẽditur: Sic etenim numeramus: vnum, duo, tria, quatuor,

Notæ Pythagoricæ.

,ſiſte mentẽ: habes nãque decem. Dena-
,rius enim perfectionis eſt caput. Quid
,ſunt vndecim, niſi denari & vnitas?
,Quid viginti? Bis decem. Quid trigin-
,ta: Ter decẽ. Quid quadraginta? Qua-
,ter decem. Centum habes & à quater-
,nario minime receſsiſti. Et quid ſunt cẽ
,tum, niſi decies decem? Profunda in his
,latent myſteria, & paucis ſunt manife-
,ſta. Amore breuitatis ſilẽtio plures præ-
,terimus, qui naturam arte iuuantes, ar-
,chanis prudentiã adhibuerunt: & quod
,neſcientibus multis videbatur impoſsi-
,bile, ſagaci ſtudio in vſum facilem pro-
,duxerunt. Culta mens grandia poteſt:
,& qui adhæret deo intelligentia, fit mũ
do altior. Huic verò myſticæ numera-
tioni lucem aliquã ex Ariſtotele infer- Ariſtoteles
re tentemus. Cuius de perfectione de-
narij hęc eſt ſententia. Omnes nationes
ad decem vſque numerare, tot digitis ad
calculũ homines creari, quod cùm ſem-
per ac vbique fiat, naturæ potius quàm
fortunæ eſſe tribuẽdum. Perfectum au-

:em illum numerum esse,qui omnia cõ tineat genera numerandi, par, impar, quadratum, quadrantale, longum, planum,primum,compositum. Fontẽ etiã & principium esse,qui ex vno,duobus, tribus,&quatuor constet:maximè cùm numeris quatuor cubicis vniuersum cõstare Pythagorei censeant qui denaria proportione consummatur. Sic autem ad numeros per gradationẽ, illi omnia referebant,ex his(aiunt)concurrunt pũcta in lineas,ex line figurę planæ,ex planis solidæ,ex iis solida,composita,atque elementorum corpora. De quaternione autem illo sacro nõ alieno à diuino nomine peruulgatus est inter philosophos Plutonicos hîc versiculus,

Quatuor ex vno fiunt,&quatuor vnũ.

Quod ad prima corpora elementorum referri oportet, ex quibus certũ est existere quæ videmus omnia? Porrò vt trîa ad vnum per duo reducantur,tantũ inesse momenti,nõ aliunde melius innoteſcet,quàm ex epistola Tritemii ipsius

ad

ad principem Ioachimum Imperii electorem: quam quidem ille ipse cum reliquis suis in lucem prodire non siuit. Imprimis (inquit) necessarium est homini magiæ studioso, vt natura sit ad eã non solum propensus, sed etiam dispositus, aut à magistro disponatur per rectificationem à ternario in vnitatẽ per binarium diuisum: Clarius declarare tibi literis nec possum nec velim. Deinde necesse est vt vniuersi diuisionem sciat, & totius tam inferioris quàm superioris ab vno vsque ad quaternarium in ternario quiescentem, nouerítque ordinem ascensus & descensus, gradum, numerũ, fluxum, refluxum, esse & non esse, vnum & tria: Quod scire difficillimum est, & omnium mirãdorum effectuum radix est fundamentum in magia tam naturali quàm supernaturali. Et qui hũc ordinem cõprehenderit, ipsúmque modum intellexerit, erit in omni profunda scientia consummatus, sine quo vanus est & inutilis in magia labor. Præterea

Epist. Tritemij ad March. Ioach. Iræneus.

nosse illum opus est debitum ordinem laborandi, tempus, horam, opus, operisque dominum planetam, locum, formam, materiam, cõmixtionem, purum & impurum, simplex & compositum, simile, diuersum, cõnexum cunctorum. Postea ipsius animę mensuram, virtutẽ, bonitatẽ. Itẽ sciat oportet sub cuius planetæ, spiritus, horæ, diei ac tẽporis sit dominio quęlibet res mundi secundũ substantiam, accidens, & effectum, maximè per quem operantur in inferiora. Sunt enim superioribus subiecta, & sola similitudine (quæ solo accidente, potentia, & virtute, numero, gradu, ordine ac proprietate constat) per applicationem vnius ad aliud modo in arte firmata mirandorum in magia naturali sit vtilis operatio. Item necesse est omnium intelligentiarum proprietatẽ, ordinem, gradus, loca sine locato, nomina sine verbo officia sine opere, quemadmodum media in ordine se habent ad extrema, & quomodo per ea operandum sit in qualibet

bet intẽtione. Vniuersalis autẽ primùm necessaria est scientia, per quã perficiuntur. Quemadmodum caro ne putrescat sale conditur. Nemo in his proficere potest, nisi socios habeat à natura dignos, aut magistri institutione dignificatos. Addam lubens horum mysteriorũ subtilem interpretationem ex alia ipsius ad amicum quendam epistola (quam pariter in manus hominum venire noluit.) mutila quidem & corruptã, sed talem malui quàm nullam dare. Hæc (inquit) radix omnium creaturarum prima diuisionalis ramum scientiæ consummatæ ꝓducit. Cuius aduocatione ista quatuor sunt matres eorum, quę in nouissimo ordine quatuor sunt patres eorum, quæ in primo nexus omnium horũ primum & vltimum, simplex & purum. vnicum omnia tangit. Terra, simplex elementum, purum & primum, ab vno procedens, non componitur, non mutatur, non patitur commixtionem: sed manet quod est incorruptibile, in vno

Epistola Tritemij ad vir. desi.

alias tingit

, consistit vnum: vnum enim non est nu-
, merus, in vnitate manet vnum, & per
, complexionem efficit ternarium, quem
, octies complectens mirabili natura re-
, ducit ad vnum. Virtus eius nulli imago-
, rum explanabilis omnia potest. Nec est
, illud deus quem colimus, creatura est a-
, nimi hominis imago, nec viua nec mor-
, tua, mirabilium tamen effectrix. Et di-
, co quicunque huius puræ simplicitatis
, & simplicis puritatis notitia sublimatus
, est, in omni scientia naturali & occulta
, consummatus erit. Bonum simplex &
, vnicum est per ipsum, non solum simi-
, lia, sed & dissimilia multa sunt. Terra,
, elementum naturæ purum & simplex
, est, quia compositum ascensu fit multi-
, plex & impurum, reducibile tamen per
, ignem & amorem, in aquam scilicet cæ
, lestem, ab illa in ignem, id est angelos.
, Ab illo in vnum simplex, id est anima
, mundi. Numerus & numeratur & non
, numeratur, quia natura simplex & ac-
, cidente cõpositum. Ideo numerari non
potest,

poteſt, quia ante vnum non eſt nume,
rus. Numeratur autem ab vnitate vnũ,
abſolutum, ſed incluſum: & dicitur vnũ,
incluſum, vnúmque per vnum, ab vno,
tamen ſcilicet deo & nõ natura factum,,
quia ternarius eſſe cum vno vult, natu-,
raliter vnum per ſe potens in vno, im-,
potens in altero, in ſphæra ſemper vo-,
luitur, in vnoquoque manet: ſed non ſic,
imaginatur, ſed per ignem purificatum,
ad ſimplicitatem congrua latione redu,
citur, omniaque myſteria ſcientiæ pro-,
fundæ operari poteſt. Terra autem cõ-,
poſita elementũ eſt, & non eſt elemen-,
tum per quam ternarius in binariũ re-,
ducitur, quatuor ab vno gradibus diſtã-,
tem, mira cõtinens, multiplex, corrupti-,
lis, & tamen extra vnitatis circulum nõ,
vagatur. Huius cum ternario per bina-,
rium in vno ſecretum omnium magi-,
ſterium eſt, & quæcunque humanitus,
inuenta mirabiliter exiſtunt. Eius ſunt,
poteſtati ſubiecta, nec cadere in errorẽ,
per tres grad⁹ deducta operatio poteſt.,

, Hoc ipſum elementum non elementũ
, per numerum à ſe remotum cum ſibi
, adnexo in vnitatẽ ſimpliciter reductũ.
, Sine huius medij finis principij cogni-
, tione per numeros, gradus, & ordines,
, nec magus imaginibus virtutẽ dare ſine
, ſcelere poteſt, nec chimiſta naturã imi-
, tari, nec ſpiritus compellere. Homo nec
, futura prædicere vates, nec quiſquã cu-
, rioſius experimentorum capere ratio-
, nem. Omnis itaque naturæ conſiſtens
, limitibus actio mirandorum ab vnitate
, per binariũ in ternarium deſcendit, nec
, priuſquàm à quaternario per graduum
, ordinem in ſimplicitatem cõſurgit. Nã
, ſi quatuor numerare velis, non aliter
, quàm ab vno ſcis inchoandum, dices v-
, num, duo, tria, quatuor. Hæc omnis nu-
, meri perfecta conſummatio eſt, fitque
, regreſſus ad vnum, quia vltra denariũ
, non eſt numerus ſimplex. Nam vnum,
, duo, tria, quatuor, faciunt decem, & ſine
, regreſſu ad vnitatem numerus nõ pro-
, greditur. Mirantur huius connexionis

profunda

profunda neſcientes, quibus principiis in operatione mirandorũ vtamur. Hæc enim intelligere non poteſt, niſi diuino munere lumen ſingulare acceperit intelligendi ex natura in naturam, fueritque in eo cum lumine ignis, cum igne ventus, cum vento poteſtas, cum poteſtate ſcientia, cum ſcientia mentis integritas. Tria autem ſunt in magia naturali principia occulta ſciẽtiæ, citra quorum notitiam perfectam, nullus operãtem ſequitur effectus. Primò ab vno cõſiſtens, non à quo, ſed per quod omnis virtus producitur: de quo diximus, quia purum & primum ab vno procedẽs nõ componitur nec mutatur. Ad ipſum à ternario & quaternario, id eſt monadẽ progreſſus eſt, vt denarius compleatur, per ipſum eſt numero regreſſus ad vnũ, ſimul aſcenſus cum quatuor, & deſcenſus ad monadem. Impoſsibile eſt compleri denarium, niſi per ipſum, quia monas in triade læta connectitur. Omnes hoc monadis principium ignorãtes, ni-

, hil in ternario proficiunt, & ſacrũ qua-
, ternarium non pertingunt. Principium
, verò ſecundum ordinem non dignita-
, tem ſeparatum à primo, quod cum vno
, exiſtens facit ternarium, eſt quòd ope-
, ratur mira per binariũ. In vno eſt vnũ,
, & non eſt vnum eſt. In quaternario cõ-
, ponitur. In quo purificatum per ignem,
, in ſole aqua pura egreditur, & ipſum ad
, ſummam ſimpliciratem reuerſum com
, plemẽtum miniſtrabit. Naturalis omnis
, circumfert ſibi vnita circulum repræſen
, tat immenſus ordo. In infinitum virtus
, ens ſuper omnia purificata & ſimplex
, minor omnibus quaternario ſuper gra-
, dum compoſita. Quaternarius autem
, numerus Pythagoricus, numerus ſuf-
, fultus, ſi ordinem & gradum obſeruat,
, purificatus. In vno ad binarium in ter-
, nario mira & occulta operari poteſt.
, Hic eſt quaternarius, in cuius menſura
, ternarius. Ternarius enim numerus ad
, vniratem reductus, per aſpectum omnia
, in ſe continet, & quæ vult poteſt. Prin-

cipium

cipium 3 per se non est principium, in, binario inter ipsum & finē omnis scien-, tiæ artis mysticę ineffabile medicentrū,, nec in alio facilius quàm in ipso, quoniā, pauciſsimi viuunt in terra, qui profun-, da eius intelligāt. Varium cōpositū per, septenariū ternariū octies multiplicatū, consurgens, manet fixum. In ipso est cō, summatio numeri, graduum, & ordinis., Tandem finem facit philosophandi per, dicta Pythagoricis similia: Amicus es, (inquit) audi, & tibi consulentem ami-, cum intelliges. Factum est propinquo-, rum inuidia: ignem non aerem pedibus, calca, mortalium de mortalis odio peri-, culum minatur leuitas: fuge symbolum, omne per hominem non homines est, cælestium. In nidulo hirundinum sa-, lus tua. Fuge periculum gallinarum, ve-, lum raptum ac vento persequeris, fati-, gaberis in septenario, sed per ternarium, iterum in vnitate consurges. O te felicē, si operationes à sole quæcunque natura, videtur abscondere, vt omnes ad verum,

, ſolem, qui deus eſt, per ſecundi cogni-
, tionem purificatus in inferioribus men-
, tem in deſiderio animæ feruore ſanctiſ-
, ſimi amoris ſuccenſæ conuertas: Diuini
, amoris ars longa, tempus breue eſt, prę-
, ſtatque creatorem quàm creaturam di-
, ligere ſemper in veritate. De hac re tam
perplexa & intricata, an meas coniectu-
ras proferrem diu multúmque dubita-
ui, memor Platonici ad iuuenes præce-
pti, ne de rebus grauibus temerè ſentẽ-
tiam ferant: peruicit tandem cogitatio:
ſi non admodum placeant, certè non eſ
ſe nocituras. In monade ſimul ac triade
quædam occulta ſcientia cõſiſtit. In qua
Guliel. Pariſien. Gulielmus Pariſienſis multò perfectius
diuinitatis exemplum quàm in D. Au-
guſtini anima iudicauit: quæ cùm ſit v-
na, tribus tamen ait facultatibus diſtin-
ctis prædita eſt, intellectu, memoria, vo-
luntate. At poteſt ſubtilius ex Pythago-
reis numeris ac figuris confirmari, qui
triangulum conſtituunt, in cuius apice
monas ſit collocata, à qua terni vtrinq;
numeri

numeri profluant. Hinc Philolaüs cùm deum monadem nominasset, mox materiam diadē cognominauit, à qua formarum fiat vt numerorū in diade prima diuisio. Vnde dicebat Plato animā è cælo in hoc ergastulum corporis præcipitem datam & intrusam in summa perturbatione versari, quequidē à monade diuina in istam diadis confusionem abrepta esset. Hanc autē artificiosam in monade triadem magi omnes physici ex Platonicis fontibus pariter hauserūt, qui rem quanque naturalem tribus constare statuunt, anima, spiritu, & corpore. Quorum imitatione Aur. Augurellus cecinit: *Philolaüs.* *Plato.* *Augurel.*

Verū si reputes, tria sunt primordia tātū,
Dehinc duo, dehinc etiam (rectè si videris) vnum
Tantùm erit.

Tria hæc primus omnium philosophorum Hermes recensuit: Pater (inquit) est sol, mater luna, nutrix eius terra. (In diuinis autem nominibus mascu-

Macrobius. la vim agentem significāt, fœminea po-
teſtatem capacem.) Itaque vocatus ſum
Hermes. Hermes Trimegiſtus treis habens par-
tes philoſophiæ totius mundi. Agnoſci-
Plato. tis ἑρμὴν, id eſt (vt Plato interpretatur)
furtiui ſermonis deum ciúſque filium
Pana, quòd vnus contineat omnia, eūq;
biformem, ob duplicem ſermonem, ve-
rum ac falſum. Terra autem illa Veſta
eſt priſca, cui ante deos omnes ſacrifi-
catum fuit. Conſidera ex ipſo in craty-
lo Iouis nomen, ζεὺς διὸς partile in διὰ
atque ζῆνα, id eſt duo & vnum, quæ par-
tes compoſitæ naturam dei in triade o-
ſtendunt. ζεὺς autem parit διὸς, ſicut ex
vno duo naſcuntur. Quod verò dicit
Tritemius de vniuerſi diuiſione, Her-
mes ſic mundum ait creatum, & ſupe-
rius eſſe ſicut inferius Quod carnem ſa
le condiri, de re & compari intelligere
videtur, quē ſalem multi appellauerunt,
qui rebus communiter inſit. Aqua cæle-
ſtis, eſt ea de qua Augurellus:
Augurel-
lus. Hæc nanque potentia cælo

Cæleſtis

Cæleſtis deſcendit aquæ,

Angeli, ſpiritus ſunt eſſentiæ quintæ. Quæ de planetis refert in epiſtola ad Germanum Ganeyum, exponi: nempe vim artis myſticæ ab intelligibili cæli cognatione pẽdẽre Inter ſeptenarij virtutes Alexander Aphrodiſeus ex Pytha- *Aphrodiſeus.*
gora notauit Saturnum climactericos annos, id eſt ſeptimos quoſque in humana vita regere, & inſignes edere mutationes: hominum generationem ſepteno planetarum numero gubernari: Lunam ſeptimo die humores naturales ac ſeipſam immutare. Lullius explicat *Lullius in teſtamẽto.*
in ea arte circuitionem ſeptem planetarum eorumque varium influxũ ſpectari. Quod ad denariũ attinet, cenſet Ari- *Ariſtoteles.*
ſtoteles ortum omnem atque interitum rerum cõplecti: Arabs quidam decem eſſe medicinas, quas vna ſuo ambitu cõtineat: cuius in extrema canit poeta ille Ariminenſis:

Surrepta demum nobilis fato pecus.

atque alio loco,

Suſpirans cadit, & graue pondus inani
Corpore vellus adeſt.

Nidulus hirūdinum in cacumine eſt caminorum quaſi in perpetua veris temperie: quas tecto excipi Pythagoreis nefas. Sol eſt in cælo, more cæleſti: atque in terra, terreſtri, vt Picus in heptaplo, & Marſilius Ficinus in Theologia Platonica docuere: oculus eſt luménque mundi diei præſes, ſicut luna noctis, cui ſuam quoque triadem in monade poëtę tribuerunt,

Picus. *Ficinus.*

Virgilius. Tergeminamque hecaten, tria virginis ora Dianæ.

Raymūdus Lullius explicauit. Quę nec viua ſūt nec mortua ex ipſo Ficino audi Scimus viuētia omnia tam plātas quàm animalia per quendam ſpiritum mūdano illi maximo ſimilē viuere atque generare: atque inter elementa (quod maximè ſpiritale eſt) velociſsimè gignere perpetuóque moueri quaſi viuens. Sed quæres interim: ſi elementa atque animantes generant aliquid ſibi ſimile ſuo quo-

Ficinus de trip. vit.

quodam ſpiritu: cur lapides & metalla nõ generent, quæ inter illa media ſunt? quia videlicet ſpiritus ĩ eis materia craſſiore cohibetur. Qui ſi quando rite ſecernatur, ſecretúſque conſeruetur, tanquam ſeminaria virtus poterit ſibi ſimile generare, ſi materiæ cuidam ſui generis adhibeatur. Sunt præter hæc, alia notarum & numerorum in literis arcana myſteria, qualia Plato in cratylo ad veram & rectam nominum cõpoſitionem explicauit: in quibus præcipua ſapientiæ momenta vertuntur. Res enim ipſę imitatione per literas facta elucescũt. Inter quas ę opportunum eſt motus inſtrumentum, in qua referenda lingua concitatur: ad tenuia quæque commodum per omnia maximè penetrantia: χ, σ, ξ vehementioris ſunt ſpiritus & talibus rebus accommodantur, ſ ac τ ad cõpreſsionem λ ad lapſum, ν ad ea quæ intrinſecus ſunt. Quæ ſapiens nomenclator debet diligẽter intueri. Arsautem eloquentiæ, quæ ſibi inter cæteras prin-

Platonica literarum cõſideratio

Rhetorice literæ.

cipatum vendicat, quantam quæso diligentiam adhibet in literis ipsis componēdis, ne asper, ne horridus aut hiulcus sit concursus vocalium & consonantiū? quantam in syllabis propemodum numerandis & metiendis? Rerum verborúmque iudicium prudentiæ est (inquit Cicero) Vocum autem & numerorum aures sunt iudices: Illa ad intelligentiā referuntur, hæc ad voluptatem: in illis ratio inuenit, in his sensus artem. Hæc sunt in literis demum ipsis operosæ animaduersiones, è quibus horror aut suauitas orationis maximè dependet. Sunt alia ex Pythagoræ Ludo mysteria quoque literarum: quarū numeros in propriis nominibus collectos in summam ad rerum futurarū occultarúmque coniecturam trahebant: quæ Arythmantia est. Hinc de certaminis euentu iudiciū ei victoriam pollicetur, qui numerum maiorem nomine suo cōtineret: Sic Patroclum Hectoris, Hectora Achillis manu cecidisse. Numerorum autem victo-

Cicero.

Arithmantia.

ria

ria ex Pythagorico de hac re libro discitur. Nempe in numeris imparibus eisdē vt 1. & 1, 3 & 3, minor vincit: In paribus eisdem vt 2 & 2, maior vincit &c. deinde imparem numerum prisci philosophi marem & agentem: Parem fœminam patientémque existimarunt. Illo diis superis, hoc inferis attributo. Quod Virgilius intellexit in hoc versu, Numero deus impare gaudet. Virgilius.

In impositiis autē nominibus imparē vocalū numerū clauditates oculorúmve orbitatem ac similes casus (si fortè insint) dextris assignare partibus, parem verò lęuis censebāt. Quo in genere incidit in manus meas olim libellus quidam peruetus de omnium euentuum coniectura per volubilem quandam Pythagoræ rotam, cuius vis omnis consistebat in numeris literarum. Incidit itē tabula vetus significationis huiusmodi: vt scias vera sint nēcne quæ audieris, nomen authoris numerandum ex literis eius, deinde ætas lunæ colligenda: Rota Pithagoræ.

tandem his addendus numerus xxxvij. tum ſumma totius numeri partiẽda per 5 *arios* & ſi 1 reſtet vel 3, vera res eſt: ſin 2 vel 4 ſuperſint, falſa. Quorum omnium ratio pendet ex libro Pythagorico de hac diuinatione literarum: cuius ſumma hæc præcepta ſunt: literarũ alias naturales eſſe, alias fatales, quaſdam caſuales: ex quibus intelligitur quæ ſors potiſsimum in nobis dominetur. At in his quæ à rebus pendent, ſpectatur ſymbolũ, id eſt paritas nominis rei cum eo quod quærimus: in iis quæ à voluntate: totius propoſitionis numerus cum præcipui verbi numero comparatur. Primę autem diuiſionis fundamentum Cicero confirmat: Si quid mihi (ait) humanitus præter naturam prætérque fatum contigiſſet: Ac Virgilius.

Pythagorica diuinatio.

Cicero

Virgilius.

Nam quia nec fato merita, nec morte peribat.
Sed miſera ante diem ſubitóque accenſa furore.

Adhoc alludit alio quoque loco:

Explebo

Explebo numerũ reddarque tenebris.
In quam sententiam scripsit Suetonius in C. Caligulæ vita, obseruatum notatũque fuisse in primis, Cæsares omnes quibus Caij prænomen fuit, ferro periisse: iam inde ab eo qui Cinnanis temporibus sit occisus. Cicero lib. sexto de rep. Sed eius (inquit) temporis ancipitẽ video quasi fatorũ viã. Nã cùm ętas tua septenos octies solis anfract⁹ reditúsque cõuerterit, duóque hi numeri (quorũ vterque plenus, alter altera de causa habetur) circuitu naturali summã tibi fatalem confecerint: in te vnum atque tuũ nomen se tota cõuertet ciuitas. hinc verò (Macrobio autore) numeri in nomine ΜΟΟΥΣ octonarij plenitudo spectatur, à quo solidum corpus cõficitur, quique iustitię Pythagorica nota est per duplicẽ diuisionis in pariter pares ęqualitatem: Ideò proprius Solis iustitię Christi dei nostri. Quę ego nõ omnia tã expono & probo quã enumerãdo persequor, vt intelligas quanta mysteria veteres sub li-

Suetonius.

Cicero.

Macrobius

terarum & numerorum notis condita reliquerũt. Idcirco omitto prudens quę Tritemius ipse in Steganographiæ libris octo descripsit, ne quã religionẽ intra priuatos parietes cõmunicata olim, eandem in publicum protracta inferre cuiquam possint. Quanquã non ignoro solam imperitiam huiusmodi scrupos promiscuę multitudinis mẽtibus iniicere: cum ea quę naturali ratione perficiuntur (quã non intelligunt) credunt stygia aut cęlesti ope perpetrari. Sic homo minimè malus qui amicitię prętextu Abbatem illum eruditum & subtilẽ inuiserat, quę tertio Steganographiæ libro sub orificle Saturni spiritu in hoc vel illo gradu & minuto capricorni cõstituto facienda scripserat siniſtrè interpretatus est: nempe imaginem spiritus fabricandam, deinde aliam absentis quẽ de re aliqua certiorẽ factum cupimus, in cuius capite & pectore hæc inscribantur. Post, vas mobile phanum abronedum tegendum corio raso: Illas imagi-

nes

nes obuoluendaś panno lineo in aqua purgato & deterso: omnia statuenda in introitu domus clausę: Quibus dies saturni certi mensis significabatur: Ipso die in 7 partes per totidē spiritus planetarū Vrielis, Michaelis, Gabrielis &c. distributo .i. ebdomade diuisa in solis, lunæ, martis dies &c. vt tempus notum sit amico absenti quo speculū tenebis in tecto ędium & cartam pergamenam & animi tui sensa (quas imagines licet dicere) papyro committes. Eodem modo vulgus acciperet quod à Pythagora Cę lius Rodiginus in lectionibus antiquis factū fuisse scribit (de quo nos suprà mē tionem fecimus) quod mirabile præstigium videri possit: vt pictas certo artificio imagines scriptásue literas nocte serena radiis lunæ opponas, quarū simula cris in aëre multiplicatis sursumque raptis & vnà cū lunæ radiis reflexis, alius rei conscius à tergo in disco lunæ videt legitque, quanquam magno locorū spacio semotus. huc adde Pythagoricā necromantiam per literarum numeros

Cælius Rogidinus

Augustin. & lunæ quam exerceri solitã scribit Augustinus. Quis verò ex imperita multitudine in bonam partẽ traheret sanguineas in speculo notas ad hunc lunæ situ & amicum quocum de die atque hora antè conuenerit per lebetem aquæ plenum lunariam epistolam legẽtem? hoc periculum læuæ de rebus abstrusis opinionis & iudicij, præclara ingenia à scribendo deterret, cùm optimæ quæque res lucem apricam ferre nõ possunt: & si tenebras huiusmodi inferas, superstitionis opinionem soleas subire. Præterea ex iisdem numeris quidã (vt Alchandrinus) horoscopia alioqui incerta statuerunt: quidam nomina ipsa hominũ per astrorum rationẽ (vt Aomar) quidam per geomantiam (vt Franciscus Asculanus) subducendo diuinasse dicũtur. Quę quidem ipsa in notis tota versatur & punctis motu fortuito manus formatis: quorum tandem numeri nouissimi colliguntur & mira similitudine ad Astrologię normam reuocantur. Non nocebit obiter admonuisse, fieri quandoque

Alchandrinus.

Aomar. Franciscus Asculanus.

que in eorum libris qui de rebus altioribus scriptitant, quoddam cogitationis eorum arcanæ integumentum per primores capitū literas: quale in tusca Poliphili hypnerotomachia: ex cuius primis quibusque literis colligitur: POLIAM FRATER FRANCISCVS COLVMNA PERAMAVIT. Quale etiā in speculo Rogerij Bachonis, cuius prima capitū verba cōficiebāt. In his verbis præsentibus poteris inuenire terminum exquisitæ rei promissæ: literæ autem singulę septem capitum componebant nomen, IVPITER: verùm in typis hæc ab inscio Aristarco reperi non correcta sed corrupta. Porrò astrologici characteres planetarum, signorum, māsionū (quos Iulius Firmicus depingit) notæ sunt, quę artificio nō carent: vt lunę, huiusmodi ☽ quam plenam non pingunt, quòd ea forma solis est perpetua, lunæ temporaria: Incrementum autem illius melioris fuit quā decursus ominis in Marte sagitta signum est bellicum, ☿ in Mercurio, galeri: In Venere ♀ specu

Poliphilus.

Rogerius Bacho.

Iulius Firmicus.

li: similes quoque sunt reliquorum notæ. Fuerunt & magis veteribus sui characteres ad rerū quibusde agebatur, simi litudinem, vt duæ circuli diametr⅄iad amicitię ęternę signum aut annulorum concatenationes ∞∞: sic ad odium, inimicitias, cæteroſq; animi motus alij atque alij. Multa scio supereſſe quę ad notarū rationē pertineant: at certū est (antequam vltrà progrediar) de his primordiis iudicium hominū experiri. Quos iterum atque iterum admonitos velim me hoc scribendi negotiū eo animo suscepiſſe, vt conſciētia viriū vltra prima elementa non progreſſus tantū eos qui robore sunt firmiore cohortarer, vt inanibus quorundam mythologiis non cō tenti ad grauiſsima priſcæ sapientiæ mysteria conuerterent animum: quæ hactenus à veteribus philoſophis ac poetis, ridiculis prope fabularū inuolucris obruta sepultaque iacuerunt.

FINIS.

129 — 12